

Viešojo sektoriaus subjekto metinės veiklos ataskaitos ir viešojo sektoriaus subjektų grupės metinės veiklos ataskaitos rengimo tvarkos aprašo
1 priedas

LIETUVOS NACIONALINIO MUZIEJAUS

2020 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2021-02-12

Vilnius

VADOVO ŽODIS

2020 metai muziejuje buvo paženklinėti pandemijos ženklu. Tai metai, kai muziejus, kaip ir visa šalis, išgyveno du karantinus, bet nenustojo vykdyti savo funkcijų, perdėliodamas prioritetus ir pasiūlydamas lankytojams įvairias virtualias paslaugas.

Norėjęsi pasidžiaugti, kad muziejus šiuo sunkiu metu sugebėjo derinti stacionarias parodas ir virtualių šių parodų pristatymą. Muziejus surengė Kovo 11-osios 30-mečiui skirtą parodą „Nesusitaikę“ – tai pasakojimas apie Lietuvos žmonių, sovietmečiu nepaklususių Maskvos diktatui, pasipriešinimą, laisvėjimą ir laisvę. Įvyko pirmoji retrospektyvinė menininko Petro Repšio kūrinių paroda, pristatanti autoriaus sukurtus grafikos, tapybos, skulptūros darbus, medalius ir knygų iliustracijas. Pagrindiniu jos akcentu tapo specialiai šiai parodai užbaigtas naujausias menininko kūrinys – bareljefas „Lietuvos krikštas“. Ne mažiau džiugina dviejų dalių paroda „Ar galima šnekėtis man su jais?“ – vienoje iš dalių pristatomas Lietuvos archeologų motina vadinamos, 100-metį mininčios habil. dr. Rimutės Rimantienės gyvenimas ir darbai, o kitoje – įstabiausi jos surasti Lietuvos akmens amžius radiniai. Smagu, kad ši paroda yra pritaikyta regėjimo negalią turintiems lankytojams. Nepaisant karantino, bendradarbiaujant su juvelyrikos mokykla-galerija VILNENSIS, buvo surengta ir tarptautinė šiuolaikinio metalo meno bienalė „METALOfonas“. Įkvėpti šių metų bienalės temos – „Muziejus“ – savo darbus pateikė net 90 autorių iš daugiau nei 20 šalių. Iš viso muziejus surengė 34 parodas, dalis jų buvo eksponuota regioniniuose muziejaus padaliniuose. Pagrindines parodas buvo galima aplankyti virtualiu būdu.

Negalėdami priimti lankytojų fiziškai, daug dėmesio skyrėme virtualių edukacijų kūrimui ir džiaugiamės, kad mokyklos labai susidomėjo šia nauja muziejaus paslauga.

Pirmojo karantino laiką išnaudojome ir kitiems uždaviniams spręsti: muziejaus darbuotojai nuotoliniu būdu peržiūrėjo, išdiskutavo ir parengė naują ilgalaikę muziejaus strategiją, pasirengė naujos muziejaus tapatybės viešam pristatymui, daug dėmesio skyrė kvalifikacijos kėlimui.

Nenustojo ir rinkinių tvarkymo ir skaitmeninimo darbas, muziejus sėkmingai įsiliejo į bendrą visų Lietuvos muziejų skaitmeninimo platformą LIMIS.

Taip pat buvo tęsiami Gedimino kalno tvirtinimo darbai, baigti vykdyti tvarkybos darbai Gedimino kalno aikštelėje pagal sudarytą rangos darbų sutartį, parengtas Gedimino kalno tvarkybos ir tvarkomųjų statybos darbų projektas. Toliau tęsiamas ir projektas „Pilininko namo pritaikymas Lietuvos istorijos ekspozicijai ir edukacinių bei kultūrinių paslaugų teikimui“. Užbaigtas T. Kosciuškos g. 3 2-ojo korpuso įrengimas, bet dėl karantino situacijos šalyje ši nauja LNM Parodų erdvė bus atidaryta tik 2021 metų pavasarį.

Didžiausia problema 2020 metais buvo dėl pasaulinės pandemijos smarkiai kritę muziejaus lankytojų skaičiai. Tai daugiau nei per pusę sumažino muziejaus pajamas, dėl ko buvo būtina mažinti eksponatų įsigijimo, saugyklų ir nuolatinių ekspozicijų atnaujinimo planus. Atsižvelgiant į tai, didžiausios muziejaus problemos išlieka – pasenusi infrastruktūra, saugyklų

trūkumas ir prasta jų būklė bei dešimtmečiais nesikeičiančios ekspozicijos Senajame ir Naujajame arsenaluose.

Ateinančių metų prioritetas – pristatyti visuomenei naują muziejaus padalinį – LNM Parodų erdvę, surengti tarptautinę parodą, skirtą archeologės Marijos Gimbutienės 100-osioms gimimo metinėms, bent iš dalies susigražinti lankytojus, didinti nuotolinių paslaugų teikimą ir įgyvendinti vizualinį ir komunikacinį muziejaus atsinaujinimą.

I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

2020 metais didžiausią įtaką strateginio veiklos plano įgyvendinimui turėjo COVID-19 pandemijos sukelta krizė ir kovos su viruso plitimu priemonės, ypač valstybės ar savivaldybės mastu įvesti apribojimai, draudimai bei ekonomikos skatinimui skirtos priemonės.

Veiklos, judėjimo ir kiti ribojimai bei sąmoningas žmonių elgesys vengiant nebūtinų kontaktų lėmė ženklų fizinių muziejaus lankytojų srauto ir uždirbamų pajamų sumažėjimą, taip pat turėjo neigiamą įtaką planuotoms parodoms, renginiams ir vykdomiems projektams – dalies jų įgyvendinimas sulėtėjo arba buvo atidėtas. Vis dėlto šiame nepalankiame kontekste pasireiškė ir teigiama krizės įtaka muziejui stiprinant šiuolaikinių technologijų panaudojimą savo veikloje – gerokai išaugo muziejaus siūlomų virtualių paslaugų, produktų kiekis ir virtualių lankytojų srautas. Prie šio teigiamo pokyčio užtikrinant nepertraukiamą muziejaus veiklą, paslaugų prieinamumą, kokybės didinimą stipriai prisidėjo papildomos lėšos, gautos naujiems projektams (BĮ Lietuvos kultūros taryba), taip pat įstaigos veiklai plėtoti ir infrastruktūrai atnaujinti (LR kultūros ministerija). Dalis šių lėšų buvo tikslingai nukreiptos stiprinti ir tobulinti informacinių technologijų sistemą, elektroninių įrankių bei paslaugų platformas, ieškoti efektyvesnių, pandemijos aplinkybėmis labiau tinkamų komunikacijos kanalų bei galimybių.

Siekiant garantuoti darbuotojų saugumą, galimybes nepertraukiamai dirbti ir mažinti pandemijos įtaką užsibrėžto plano įgyvendinimui, daug dėmesio buvo skirta nuotolinio darbo sąlygų sudarymui, su tuo susijusių kompetencijų kėlimui ir rekomenduojamų prevencinių priemonių laikymosi užtikrinimui.

Lietuvos kultūros politikos strategijoje „Kultūra 2030“ akcentuojama, kad aktyvus gyventojų įsitraukimas į kultūrinės veiklas turi reikšmingos teigiamos įtakos gyventojų pilietiškumui, subjektyviai žmonių gerovei, psichinei sveikatai, visuomenei ir aplinkai palankioms elgsenoms, nusikalstamumo mažinimui, verslumui, žinių ir įgūdžių vystymui, tautinio ir vietos tapatumo stiprinimui. Pasaulinės sveikatos ir psichikos sveikatos organizacijos atkreipia dėmesį į tai, kad dėl COVID-19 pandemijos prastėja visuomenės psichinė sveikata, Lietuvos psichikos sveikatos ekspertai taip pat įspėja, kad pandemija ir įvestas karantinas šalyje sukelia neeilinį stresą ir nerimą gyventojams, o neigiamos socialinės-ekonominės pasekmės bus jaučiamos dar ilgai pasibaigus pandemijai. Kultūros sektoriaus gyvybingumas ir prisitaikymas veikti pakitusiomis aplinkybėmis yra itin reikšmingas kovojant su minėtomis pasekmėmis.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

1 strateginis tikslas: Kaupiant, tiriant, saugant ir pristatant visuomenei Lietuvos praeitį ir dabartį, ugdyti visuomenėje ryšio su savo istorine bendruomene suvokimą bei jungti Lietuvą su pasauliu

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas*, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)**
1	2	3	4	5	6
01-01	Muziejaus rinkinių kaupimas, tyrimas, išsaugojimo užtikrinimas ir populiarinimas	7641,0	8150,0	7877,5	96,7
<i>Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama</i>					

* Jeigu asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, asignavimai didėja ar mažėja daugiau nei 5 proc. lyginant su asignavimais, nurodytais asignavimų plane, to priežastys trumpai paaiškinamos po lentele. Paaiškinimai pateikiami dėl patikslintų asignavimų programos lygiu.

** Jeigu asignavimų panaudojimo procento nuokrypiai viršija 10 proc., jie ir jų priežastys trumpai paaiškinami po lentele.

* 255 tūkst. Eur – 2019 metais pervestos, bet nepanaudotos pajamų įmokų lėšos (1.4.1.1.1)

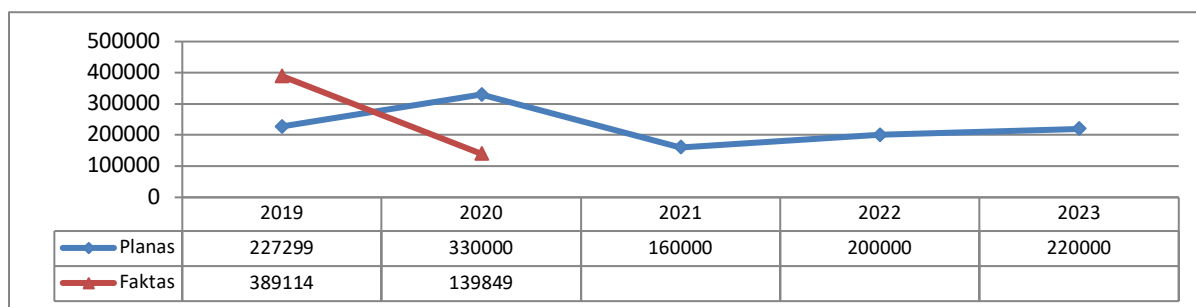
258 tūkst. Eur – papildomi asignavimai pagal Vyriausybės nutarimus iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų (1.1.1.1.5)
- 4 tūkst. Eur – iš darbo užmokesčio fondo dėl personalo funkcijų perkėlimo (konsolidavimo) (1.1.1.1.1).

Muziejaus strateginis tikslas vertinamas šiais efekto vertinimo kriterijais:

E-01-01 Lankytojų skaičius (žmonės);

E-01-02 Visuomenei pristatyta muziejaus rinkinio dalis (procentai).

1 grafikas. E-01-01 Lankytojų skaičius (žmonės)

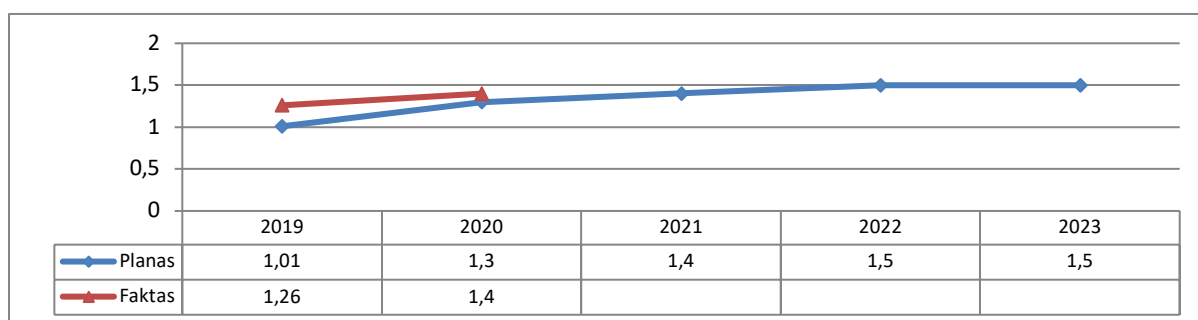
Planuodamas 2020 metų lankytojų skaičių muziejus rėmėsi 2019 metų rezultatais, kuomet prognozuota apsilankymų reikšmė buvo ženkliai viršyta dėl atverto Gedimino pilies bokšto (2018 metais pastarasis veikė tik 5 mėnesius) bei išaugusio kitų ekspozicinių padalinių lankomumo. Visi turimi duomenys ir rodikliai sudarė tvirtą pagrindą tikėtis panašaus kilimo ir 2020 metais, tačiau pavasarį Lietuvą pasiekusi COVID-19 pandemija šiuos planus stipriai pakeitė: lankytojų skaičius stipriai krito dėl valstybės mastu taikytų viruso plitimo suvaldymo priemonių, t. y. dalį metų muziejų lankymas buvo griežtai kontroliuojamas, ribojant lankytojų ir renginių dalyvių srautus, o likusią dalį – fizinis muziejų lankymas ir dalyvavimas renginiuose buvo apskritai draudžiamas.

Taip pat svarbu pažymėti, kad vasaros ir žiemos sezonais muziejus įprastai sulaukdavo daug turistų iš užsienio, kurių 2020 metais neteko dėl ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje taikytų judėjimo apribojimų.

Taikydamasis prie minėtų aplinkybių muziejus dėjo visas pastangas, kad neprarastų lankytojų: surengė daugiau nei planuota parodų, laikydamasis visų nustatytų saugumo reikalavimų kvietė vaikus ir suaugusiuosius dalyvauti įvairiuose renginiuose, edukaciniuose užsiėmimuose bei kitose organizuojamose veiklose, o negalėdamas priimti lankytojų fiziškai, kūrė įvairias virtualias paslaugas bei naujus e-produktus, t. y. muziejaus ekspozicijų ir parodų virtualius turus, virtualias ekskursijas ir edukacijas, įvairius videoprojektus, e-bilietavimo sistemą, suvenyrų ir knygų el. parduotuvę ir kt.

Atsižvelgiant į tai, kad šis efekto vertinimo kriterijus yra naujas, t. y. pradėtas planuoti tik muziejaus 2020–2022 metų strateginiame veiklos plane, duomenys apie ankstesnių metų rezultatus nėra pateikiami (išskyrus 2019 metus).

2 grafikas. E-01-02 Visuomenei pristatyta muziejaus rinkinio dalis (procentai)

Nurodyto efekto vertinimo kriterijaus reikšmė buvo pasiekta ir nežymiai viršyta, nes ataskaitiniais metais Lietuvos muziejai ir kitos institucijos aktyviai kreipėsi dėl bendradarbiavimo rengiant įvairias parodas, t. y. per 2020 metus kitoms įstaigoms buvo paskolinta 712 eksponatų, kurie buvo pristatyti vienuolikoje parodų.

Muziejaus ekspozicijose, parodose ir kilnojamosiose parodose bei kitų muziejų ir institucijų ekspozicijose ir parodose iš viso pristatyti 19 426 eksponatai.

Atsižvelgiant į tai, kad šis efekto vertinimo kriterijus yra naujas, t. y. pradėtas planuoti tik muziejaus 2020–2022 metų strateginiame veiklos plane, duomenys apie ankstesnių metų rezultatus nėra pateikiami (išskyrus 2019 metus).

STRATEGINIO TIKSLO PASIEKIMO IŠŠŪKIAI IR GALIMYBĖS

Lietuvos nacionalinis muziejus, įgyvendindamas savo misiją ir vykdydamas savo funkcijas, įsigyja, kaupia, tiria, restauruoja, saugo ir visapusiškai pristato visuomenei Lietuvos archeologijos, istorijos bei kultūros vertybes ir siekia būti atvira erdve įvairioms visuomenės grupėms. 2020 metais COVID-19 pandemijos sukelta krizė ir kovos su viruso plitimu priemonės lėmė būtinybę perdėlioti prioritetus ir dar daugiau dėmesio skirti tam, kad būtų užtikrintas platus ir saugus muziejaus paslaugų prieinamumas, darbuotojų bei lankytojų saugumas. Minėtų aplinkybių efektas atspindi numatytų ir pasiektų veiklos rezultatų lyginamojoje analizėje.

Atliekant efekto vertinimo kriterijų analizę, detaliau buvo vertinami 4 pagrindiniai muziejaus uždaviniai (1. sistemingai papildyti, tinkamai apskaityti muziejaus rinkinius ir sudaryti sąlygas jų išsaugojimui; 2. populiarinti Lietuvos archeologijos, istorijos ir etninės kultūros vertybes; 3. vykdyti muziejaus pastatų ir materialinės bazės renovaciją bei modernizavimą; 4. gerinti komunikacijos kokybę), iš jų kylantys svarbiausi atlikti darbai, pasiekti rezultatai, kilusios problemos ir veiksmai, kurių buvo imtasi joms spręsti.

Atkreiptinas dėmesys, kad dėl objektyvių pandemijos sukeltų aplinkybių planuotus 4 pagrindinius muziejaus uždavinius papildė (ir kai kuriais atvejais tiesiogiai paveikė) 2020 metų

pradžioje iškeltas 5 muziejaus uždavinys: *veiksmų plano, aktyvinant įstaigos veiklą pasibaigus nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybėms, parengimas ir įgyvendinimas.*

Svarbiausi atlikti darbai, veiklos rezultatai, informacija apie rezultato kriterijų pasiekimą

Reaguojant į sparčiai vykstančius pokyčius, susijusius su pasauline COVID-19 krize, buvo išsikeltas papildomas uždavinys – veiksmų plano, aktyvinant įstaigos veiklą pasibaigus nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėms, parengimas ir įgyvendinimas. Per ataskaitinį laikotarpį buvo parengtas ir taikytas veiksmų planas, skirtas virtualiam muziejaus veiklos ir saugomų eksponatų pristatymui.

2020 metais buvo pilnai įgyvendintos suplanuotos veiklos siekiant sistemingai papildyti, tinkamai apskaityti muziejaus rinkinius ir sudaryti sąlygas jų išsaugojimui: įsigyti 8846 vnt. eksponatų, iš jų – 7267 vnt. pagrindinio ir 1579 vnt. pagalbinio fondų eksponatai. Taip pat įgyvendintos planuotos veiklos siekiant modernizuoti ir renovuoti muziejaus pastatus ir materialinę bazę. Vykdamas investicijų projektą „Lietuvos nacionalinio muziejaus pastatų Vilniuje, T. Kosciuškos g. 1, T. Kosciuškos g. 3 2-ojo ir 7-ojo korpusų rekonstravimas, pritaikant muziejinei veiklai“, 2020 metais buvo pilnai baigtas įveiklinti 2-ojo korpuso pastatas. Vyriausybei leidus atnaujinti muziejų veiklą, 2-asis korpusas, kaip nauja parodų erdvė, bus atvertas visuomenei.

Siekiant populiarinti Lietuvos archeologijos, istorijos ir etninės kultūros rinkinius, užtikrinant muziejaus teikiamų paslaugų prieinamumą visuomenei, kuriant naujas veiklas bei paslaugas, numatytas kriterijus buvo viršytas 162 procentais (vietoje planuotų surengti 13 parodų surengtos 34). Reaguojant į susiklosčiusias aplinkybes buvo parengtas ir taikomas veiksmų planas, skirtas virtualiam muziejaus veiklos ir saugomų eksponatų pristatymui: atidėti dalies didesnės apimties parodų atidarymai, suorganizuota daugiau naujų mažos apimties, kilnojamųjų bei virtualių parodų.

Veiksmų planas, skirtas virtualiam muziejaus veiklos ir saugomų eksponatų pristatymui, taip pat buvo plačiai taikomas įgyvendinant kitą uždavinį – didinti kultūros prieinamumą, stiprinant vidinę bei išorinę komunikaciją. Dėl šios priežasties pavyko išvengti ženkliausio nukrypimo nuo 2019 metais užsibrėžto plano (pasiekta 98 proc.). Apibendrinant atkreiptinas dėmesys, kad daugeliu atvejų teko koreguoti arba keisti numatytą renginių formatą, ieškoti naujų technologinių sprendimų ar greitinti jau suplanuotus procesus, susijusius su reikalingos technologinės, programinės įrangos įsigijimu, kompetencijų kėlimu.

Prevencinės priemonės ir įvesti apribojimai skatino ieškoti naujų arba greitinti jau suplanuotų sprendimų įgyvendinimą vidinės komunikacijos srityje. Absoliuti dauguma darbo susitikimų perkelti į virtualią erdvę, darbuotojams siekta sudaryti kuo palankesnes sąlygas dirbti nuotoliniu būdu, suteikti papildomi įrankiai, programinė įranga, lavinti įgūdžiai.

Veiklos rezultatų nauda šalies ekonominei ir socialinei situacijai

Dėl kilusios pandemijos 2020-ieji buvo itin nepalankūs kultūros sektoriaus plėtrai. Nepaisant to, suvokiant šio sektoriaus reikšmę ekonominei, socialinei gerovei, pilietinės visuomenės stiprinimui, LR Vyriausybės įtvirtintomis priemonėmis (nukreipiant papildomas lėšas infrastruktūros plėtrai, patirtų nuostolių kompensavimui, naujų projektų finansavimui) siekta padėti kultūros laukui mažinti patiriamą žalą ir prisitaikyti prie pakitusių aplinkybių. Lietuvos nacionalinis muziejus aktyviai dalyvavo LR kultūros ministerijos ir kitų institucijų inicijuotose diskusijose, darbo grupėse, kuriose ieškota sprendimų, leisiančių kuo efektyviau padėti kultūros sektoriui prisitaikyti prie pakitusios situacijos.

Lietuvos nacionalinis muziejus pandemijos metu užtikrino nepertraukiamą veiklą, paslaugų prieinamumą, kokybės didinimą, tačiau taip pat dar intensyviau bendradarbiavo su mažesnėmis kultūros įstaigomis, taip prisidėdamas prie jų gyvybingumo skatinimo. Per trumpą laiką buvo sukurta kokybiškų virtualių paslaugų bazė, kurios tolimesnis plėtojimas svarbus ne tik

pandemijos aplinkybėmis, bet yra ir viena iš veiksmingų priemonių, mažinančių socialinę, ekonominę ir kultūrinę atskirtį regionuose.

Lietuvos nacionalinis muziejus, kurdamas naujas virtualias paslaugas, atsižvelgė ir į švietimo sektoriaus patiriamus iššūkius, tad buvo sukurta ir nuolat plečiama bei tobulinama nuotolinių edukacijų pasiūla, organizuotos virtualios paskaitos, ekskursijos, susitikimai. Taip pat sukurta nemažai nemokamų virtualių paslaugų ir produktų, kuriuos pasitelkęs muziejus pasiekia plačią auditoriją ir prisideda stiprindamas visuomenės psichologinę sveikatą bei pilietiškumą.

Lietuvos nacionalinio muziejaus
direktorė

Rūta Kačkutė
